

بۆگه نیوی سیاسهتیکی نهزۆک ... عومهر نههین عهلی

رانیه 2007/5
omer_raniya@yahoo.com

له‌دوای ئه‌وه‌ی که تورکه عوسمانیه‌کان چه‌ند سه‌ده‌یه‌ک له‌ژێر سایه‌و سیبه‌ری ئاینی ئیسلامدا خزمه‌تیکی زۆریان به‌نه‌ته‌وه‌که‌ی خۆیان گه‌یاند و مافی نه‌ته‌وه‌کانی تریان پێشیلکرد، له‌ئه‌نجامی مله‌وپی و نه‌زانین و خۆبه‌گه‌وره‌ زانیی سولتانه‌کانیان، خۆیان و جیهانی ئیسلامیان گه‌یاند به‌نقوم بوون و فه‌وتان له‌به‌ر ده‌م و یست و به‌رژه‌وه‌ندیه‌کانی رۆژ ئاواپییه‌کان، جا وه‌کو په‌له‌ قازه‌یه‌کی مه‌رگ له‌کو‌تایی جه‌نگی جیهانی یه‌که‌مه‌دا گه‌لانی ده‌و‌روبه‌رو جیهانی ئیسلامیان کرد به‌قوربانی مانه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌که‌ی خۆیان، ئه‌وه‌بوو به‌نه‌هینییه‌وه‌ په‌یمانی لۆزان جیگه‌ی په‌یمانی سیقه‌ری گرت‌ه‌وه‌و تورکه‌کان مانه‌وه‌ی خۆیان مسۆگه‌ر کرد و میله‌تی کوردیش له‌م نێوانه‌دا بووبه‌قوربانی ئه‌م سیاسه‌ته‌ چه‌وته‌. بۆیه‌ کورد له‌وکاته‌وه‌ به‌رده‌وامه‌ له‌خه‌بات و تیکۆشانه‌کانیدا بۆ گه‌راندنه‌وه‌ی مافه‌ سه‌ره‌تاییه‌کانی، به‌لام تورکه‌کان به‌وه‌نده‌ش رازی نه‌ده‌بوون که رۆژنامه‌نووسه‌ رۆژئاواپییه‌کان ناوی کورد بێنن به‌ (کورده یاخی بووه‌کان) به‌لکو تورکیا نازناوی تورکه شاخاویه‌کانی لێنا‌بوون. بیروباوه‌ری ئه‌تاتورکیه‌ت له‌پێش هه‌موو شتی‌که‌وه‌ به‌رژه‌وه‌ندیه‌کانی تورکیا ره‌چاو ده‌کات ئه‌گه‌ر له‌سه‌ر کێشه‌ چاره‌نوس سازه‌کانی گه‌ل و نه‌ته‌وه‌کانی دیکه‌ش بێت، له‌ درێژایی میژودا نه‌ته‌وه‌یه‌ک نه‌ماوه‌ که تورکه‌کان له‌پێناوی به‌رژه‌وه‌ندی خۆیاندا ده‌ست درێژیان نه‌کردبێته‌ سه‌ر، له‌هه‌ر ولاتی‌ک له‌ولاتانی ده‌و‌روبه‌ره‌وه‌ بۆئاسیای ناوه‌راست و بۆ روسیا و ولاتانی باکوری ئه‌فه‌ریقاو ئه‌وروپای رۆژ هه‌لات و ته‌نانه‌ت فیه‌نا بێهه‌ش نه‌بووه‌ له‌و ده‌ست درێژیانه‌ی تورکیا، هه‌ر له‌سه‌ر ئه‌م بنه‌مایه‌ مامه‌له‌یان له‌گه‌ڵ کێشه‌ی میله‌تیکی سی ملیۆن که‌سی ئه‌نجام ده‌دا، وه‌هه‌میشه‌ مه‌ترسی ئه‌وه‌یان هه‌بووه‌ که کورد بێت به‌خاوه‌ن ده‌سه‌لاتی‌ک، له‌به‌رئه‌وه‌ی ئه‌وان له‌هه‌موو که‌س چاکتر ده‌زانن کورد میله‌تی‌که‌ په‌نا بۆبه‌ر چاره‌سه‌ری ئاشتیانه‌ ده‌بات و کێشه‌کان له‌به‌رژه‌وه‌ندی ئه‌ودا دبلۆماسیانه ته‌واوده‌بن، به‌لام کاتی‌ک که‌هه‌موو ده‌رگا‌کانی لی داخرا‌ن و که‌له‌ی گرتی و ده‌ستی دایه‌ چه‌ک، زه‌بره‌کانی کوشنده‌ن و که‌س خۆی بۆ ناگریت، میژووش ئه‌وه‌ی سه‌لماند که ئه‌نفال و چه‌کی کیمیاویش نه‌یان تونده‌وه‌. جائیستا که سه‌رده‌مه‌که‌ گۆراوه‌و دنیا دونیای به‌جیهان بوونه، تازه‌به‌تازه سه‌رکرده‌کانی تورکیا خه‌ونی سیقه‌ر و لۆزان ده‌بینن، وا ده‌زانن سه‌رده‌می سولتانه‌کانه‌و به‌فه‌رمانی‌ک ده‌توانن نه‌ته‌وه‌یه‌کی وه‌کو ئه‌رمه‌ن یان کورد له‌تورکیادا بنه‌رپه‌کن، تورکه‌کان لێره‌دا به‌هه‌له‌داچوون، تورکیا تا زووتر کێشه‌ی کورد چاره‌سه‌ر بکات زوتر ده‌چیتته‌ په‌رله‌مانی ئه‌وروپاوه‌و له‌زۆر کرێ کویره ئابوری و رامیاریه‌کان رزگاری ده‌بیت، که‌س وه‌کو تورکیای بۆ نه‌گونجاوه‌ بۆ چاره‌سه‌ری کێشه‌کان. کورده‌کان به‌چه‌کدار و سیاسه‌ت مه‌داریانه‌وه‌ ده‌ستی براهه‌تی و به‌یه‌که‌وه‌ ژیان بۆ تورکه‌کان درێژ ده‌که‌ن بۆ ئه‌وه‌ی تورکیا به‌ئارامی بژیته‌، به‌لام ئه‌وان ئه‌م هه‌لوێسته‌ ئاشتی خوازانه‌ رده‌ده‌که‌نه‌وه‌و به‌تۆپ و ته‌یاره‌و تانک وه‌لامیان ده‌ده‌نه‌وه‌، به‌لام دیاره‌ ئه‌م هه‌لوێسته‌یان به‌رامبه‌ر به‌کوردو نه‌ته‌وه‌کانی دیکه‌ بنه‌مایه‌کی کۆمه‌لایه‌تی تاییه‌ته‌ به‌خۆیانه‌وه‌، که ئه‌م عه‌قلیه‌ته‌ به‌هیچ شێوه‌یه‌ک

لیره‌ی شکست هیناوی تورکی ناگه‌یه‌نیته‌ی ریزی یۆرۆ، خۆشیان ئهم راستیه‌ی چاک ده‌زانن، بۆیه‌ به‌لای ئه‌وانه‌وه له‌وسه‌رده‌مه‌دا گرنگ نیه‌ بچنه‌ په‌رله‌مانی ئه‌وروپاوه، به‌بۆچونی ئه‌وان پارویه‌ک ماوه‌ قوتی بده‌ن، ئه‌وسا به‌گرو دوگه‌ل و بلایسه‌ی بابه‌ گورگوره‌وه له‌ ژیر ناوی ولایه‌تی موێلدا کورسیه‌که‌ی سه‌ری سه‌ره‌وایان بۆ دابین ده‌کریت له‌په‌رله‌مانی ئه‌وروپا، هه‌ربۆیه‌شه‌ به‌لای چاره‌سه‌ری کیشه‌ی کوردا ناچن و به‌هه‌موو شیوه‌یه‌ک دژایه‌تی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان ده‌که‌ن، میلله‌تی تورکی به‌سته‌زمانیش هه‌ر هه‌مان سیاسه‌ته‌که‌ی ئه‌تاتورکه‌ جارێک له‌به‌رگی ئیسلامیدا و جارێک له‌به‌رگی عیلمانیه‌تا نیشانیان ده‌دریت، من به‌دلنیا‌یه‌وه به‌تورکه‌کان ده‌لیم ئه‌وه‌ی ئیوه‌ بیرى لیده‌که‌نه‌وه تیپه‌ری و به‌سه‌رچوو، په‌رله‌مانی ئه‌وروپیش چاک ده‌زانیت قبولکردنی تورکیا له‌ناویدا بۆمه‌به‌ستی به‌ئه‌وروپا کردنی تورکیایه‌ له‌په‌رله‌کردنیه‌وه له‌گه‌ل مافه‌کانی مرۆف و کیشه‌کانی ده‌وروپه‌ردا، وه‌کو کیشه‌ی کورد و کیشه‌ی دورگه‌ی قوبری، چونکه‌ گومان له‌وه‌دانیه‌ که‌ویستی په‌رله‌مانی ئه‌وروپا بۆراکیشه‌نی تورکیا هۆیه‌که‌ی ناگه‌ریته‌وه بۆ به‌هیزی باری ئابوری تورکیا، به‌لکو به‌په‌چه‌وانه‌وه باری ئابوری تورکیا شکسته، بۆ راستی ئهم باسه‌ش تائیس‌تا به‌ریتانیا ئاماده‌نیه‌ واز له‌ لیره‌کانی خۆی بێنیت له‌مامه‌له‌ ئابوریه‌کانی یه‌کیه‌تی ئه‌وروپا به‌ یۆرۆ. وه‌با تورکه‌کان وانه‌زانن ئیستاش به‌ره‌ی پیشه‌وه‌ن له‌جه‌نگی نیوان بلۆکی رۆژه‌لات و رۆژئاوا، ئهم سه‌رده‌مه‌ کوردستان شوینیکی کاریگه‌ر و به‌ره‌ی جه‌نگی بی چه‌که‌ له‌پیناوی دیموکراتیه‌ت و به‌یه‌که‌وه ژياندا، ئه‌مه‌ریکا وه‌کو سیاسه‌ته‌کانی پاشا کویره‌، له‌هه‌ر شوینیکی گرنگدا له‌سه‌ر زه‌وی قه‌لایه‌کی بۆلایین بۆخۆی داده‌مه‌زرینیت، له‌ ئه‌وروپا قه‌لای بۆسنه‌و له‌ رۆژه‌لاتی ناوه‌راست قه‌لای کوردستان و له‌ ناوه‌راست و رۆژه‌لاتی ئاسیاشدا ئه‌فغانستان و تایوان و کوریای باشور، وه‌ هه‌رکاتیکیش هیند و پاکستان گوپراه‌لی ویسته‌کانی ئه‌مه‌ریکا نه‌بن ئه‌وا هه‌ریمی کشمیر به‌هه‌ردووک به‌ره‌که‌یه‌وه ئاماده‌کراوه بکریت به‌ قه‌لایه‌ک له‌وه‌لایانه‌، له‌ ئه‌فه‌ریقاشدا باشوری سو‌دان که‌ زۆربه‌ی دانیش‌توانه‌که‌ی له‌په‌یره‌وانی ئابینی مه‌سیح، وه‌هه‌روه‌ها هه‌ریمی دارفوریش له‌ ئاماده‌کردنیه‌ ئه‌گه‌ر ده‌وله‌تانی ده‌وروپه‌ر گوپراه‌لی ویسته‌کانی ئه‌مه‌ریکا نه‌بن ئه‌وا ئه‌ویش له‌ داها‌تویه‌کی نیمچه‌ نزیکدا ده‌کریت به‌ قه‌لایه‌ک، خه‌لکانیک له‌کوریایه‌ هاتون یارمه‌تیان ده‌ده‌ن، کوردستانمان له‌گه‌ل ئه‌وه‌دان ده‌که‌نه‌وه، باخچه‌و دارستانمان بۆ ده‌چین، به‌ شیوه‌یه‌کی سه‌رده‌میانه‌ فی‌ری پیش که‌وتنه‌ زانسته‌یه‌کانمان ده‌که‌ن، ئۆتۆمۆبیل و پید‌اویسته‌یه‌کانی باخچه‌ی ساویان و قوتا‌بخانه‌کانمان بۆ دابین ده‌که‌ن، ته‌نکه‌ری نه‌وت و کازمان بۆدین به‌ دیاری، به‌ ئاشکرا و به‌خه‌تیکی جوانیش به‌هه‌ردووک زمانی کوردی و کۆریش لێنان ده‌نوسن [هه‌ریمی کوردستان، دیاری گه‌لی کۆریا بۆ گه‌لی کورد، تیپی زه‌یتون] تورکیای جیرانیش له‌بنه‌وپاله‌وه ئازاوه‌مان بۆ ده‌نیته‌وه و هه‌ره‌شه‌مان لیده‌کات، چاوی به‌رایی نادات ئهم تانکه‌رانه‌ی که‌ له‌کوریایه‌ هاتون و ناوی هه‌ریمی کوردستانیان لێ نوسراوه بچنه‌ ناو خاکی تورکیاوه و به‌پیی ریکه‌وتن نامه‌یه‌ک له‌گه‌لیاندا سوته‌مه‌نی بێنن بۆ دابین کردنی پید‌اویسته‌یه‌کانی رۆژانه‌ی هه‌ریم و ئه‌و ته‌نکه‌رانه‌ ده‌گرن و له‌ ریگه‌ی ده‌ریاوه به‌سه‌ر پشته‌ی که‌شتیه‌کانه‌وه ده‌یاننیرنه‌وه بۆ کۆریا، ئه‌مه‌ مامه‌له‌یه‌کی ژیرانه‌ نیه‌ له‌لایه‌ن ده‌سه‌لاتدارانی تورکیاوه، کۆریا له‌وپه‌ری رۆژه‌لاته‌وه له‌ته‌وا‌ی هاوکیشه‌که‌ گه‌یشتوه و ژیرانه‌ مامه‌له‌ی له‌گه‌لدا ده‌کات، تورکیاش له‌وه‌ بنه‌وپاله‌وه خۆی لێ گیل ده‌کات، ده‌بو په‌یوه‌ندی تورکیا له‌گه‌ل هه‌ریمی کوردستاندا له‌ په‌یوه‌ندی هه‌موو ولاتانی ده‌وروپه‌ر و جیهان به‌هیزتریت، له‌لایه‌که‌وه له‌پیناوی به‌رزه‌وه‌ندی ئابوریه‌کاندا و له‌لایه‌کیشه‌وه بۆئه‌وه‌ی تورکیا که‌لک له‌ تاقیکردنه‌وه دیموکراتیه‌که‌ی هه‌ریم وه‌رگریت بۆ چاره‌سه‌رکردنی کیشه‌ی کورد له‌ ناوخۆیدا، ده‌بو رۆژانه‌ سه‌رکرده‌کانی تورک له‌په‌یوه‌ندی دابان له‌گه‌ل سه‌رکرده‌یه‌تی هه‌ریمی کوردستان بۆ چاره‌سه‌ری کیشه‌ی کورد له‌ تورکیا، چونکه‌ به‌دلنیا‌یه‌وه

www.kurdistan.net.org

به‌کاتی ناوه‌ندی ئه‌وروپا 24-6-2007 18:09

چاره‌ سه‌ری كيشه‌كه ئه‌گه‌ر سه‌دان سالي تريش بخايه‌نيته‌ ته‌نها له‌سه‌ر مي‌زي ووتوويزكردن كوتايي پي‌ديته‌ به‌نيازيكي پاك و عه‌قليكي سه‌رده‌ميانه‌وه، من دلنيام له‌وه‌ي كه‌كورد ده‌يكات په‌رله‌ماني ئه‌وروپا پيي دلشاده، بيروبوچوني سه‌ركردايه‌تي كورد و بنه‌ما بنه‌ره‌تیه‌كاني نه‌ته‌وه‌ي كورد له‌ چۆنیه‌تي مامه‌له‌ كردن له‌گه‌ل كيشه‌كاندا، زۆرنزيكن له‌ ئاره‌زوو ئاواته‌كاني په‌رله‌ماني ئه‌وروپاوه، بۆيه له‌ماوه‌ي چه‌ند سالي داها‌توودا په‌يوه‌نديه‌كان به‌ره‌و پته‌وي ده‌رۆن و به‌دلنيایشه‌وه ده‌لیم ئه‌گه‌ر تورکيا ژيرانه‌تر بير له‌و كيشانه‌ نه‌کاته‌وه و چاره‌سه‌ري سه‌رده‌ميانه‌يان بۆدانه‌نیت ئه‌وا هه‌روه‌كو چۆن له‌ ماوه‌ سه‌ده‌يه‌کدا به‌هۆي عه‌قليه‌تي عه‌سکه‌رتاريه‌ته‌وه له‌ ئيمبراتوريه‌تيگي گه‌وره‌وه ئه‌وه‌نده بچوک بۆته‌وه ده‌وله‌تيگي ئابوري شکست هه‌يئوي لي ماوه‌ته‌وه، به‌ هه‌مان شيوه ئه‌گه‌ر شيوه‌زي مامه‌له‌کردنه‌که‌ي خويان نه‌گۆرن له‌گه‌ل كيشه‌كاندا ئه‌وا به‌پيي نه‌خشه‌ نوپيه‌که‌ي رۆه‌له‌لاتي ناوه‌راست كورد له‌پيش ئه‌نداميه‌تي تورکياوه ده‌بيته‌ ئه‌ستيره‌يه‌کی دۆست له‌ په‌رله‌ماني ئه‌وروپادا.